

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII.

Št. 22.

Kranj, 3. junija 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40- din, polletno 20- din,
četrtletno 10- din.

Ob prvem delavskem taboru v Ljubljani

Ko motrimo in opazujemo pokret in delo naše mlade ZZZ, ki že po kratki dobi svojega obstoja beleži lepe uspehe in rezultate svojega udejstovanja v vrstah slovenskega katoliškega delavstva, ko vidimo s kakšnim elanom, s kakšnim navdušenjem svojih mladostnih sil gradi temelje svoje organizacije, katere viden pečat in dokaz dela naj bo nedeljski: prvi slovenski delavski tabor v Ljubljani, se nehote vprašujemo: „Kakšen namen, kakšen smoter in nalogo pa ima pravzaprav nova delavska organizacija ZZZ, kaj hoče doseči? Ali nimamo že dovolj delavskih organizacij, ali ni že dovolj cepitev v delavskih vrstah?“

Res je, dovolj cepitev delavskih vrst, delavske enotnosti je bilo že do sedaj. In te cepitve so bile izključno v škodo delavskega stanu, delavskih pravic. Že pred nastopom ZZZ smo imeli tri delavske organizacije, ki so v razbijanjem delavskih vrst, delavske skupnosti, delavstvu več škodovala, nego koristile.

Vsaka izmed teh organizacij si je lastila monopol vodstva in organiziranja delavstva, vsaka izmed njih je obljubovala nebesa že na tem svetu, če ji bo delavstvo ubogljivo in pokorno sledilo, vsaka izmed njih je zavajala delavstvo v čisto nepotrebne, slabo organizirane mezdne spore in štrajke, ki so končali s fiaskom, izrabljala potrpljenje in voljo slovenskega delavstva do skrajnih mej, da je danes radi takih in podobnih pregreh in prestopkov izvršenih nad svobodnim odločevanjem in pravicami slovenskega delavstva isto že zgubilo vsako vero, vsako zaupanje v svoje strokovne, stanovske organizacije in njihove pokrete ter se vdalo v nekakšno otopenost svoji usodi, ki jo delavstvu krojijo drugi, ker delavske organizacije zanj niso storile ničesar dobrega in koristnega.

Med temi delavskimi organizacijami na eni strani in pa med slovensko narodno skupnostjo na drugi strani je vedno obstajal nepremostljiv prepad. Našemu ljudstvu so bili vsi ti pokreti tuji in delavec, ki je izšel iz kmečke hiše, pa se je udinjal eni izmed teh organizacij, je bil za narodno skupnost izgubljen. Postal je proletarec in kot tak je sovražil druge stanovske, ker so ga tako učili njegovi delavski voditelji, ki niso nikoli hoteli priznati sodelovanja delavskega stanu z ostalimi stanovski, ki niso hoteli, ali pa ne znali vključiti delavske pokrete, delavske org. v okvir celotne narodne skupnosti. Rajši so izdajalsko služili tujim vplivom, tujim idejam zanešenim med nas od raznih internacionalnih agitatorjev, agentov in krivih prerokov, ki so delavstvo nasičevali s frazami, s teorijami, s hujskanjem, zanj stori-li pa niso ničesar.

Poborniki razredne borbe in sovraštva med stanovski so ščuvali delavstvo k uporom in revolucionarnim pokretom, klicali so ga na barikade, sami pa so takoj zavrgli in zatajili vsa svoja načela, če se jim je posrečilo po delavskih hrbtih preriniti se kvišku, če so jih vlade kapitalističnih držav pripustile h koritom. Vse žrtve, vsi napor in delo organizacije je služilo enemu samemu cilju, da sta vodstvo in njegov ožji krog eksploatirala in uživala vse materialne koristi, ki jih je organizacija nudila, ki si jih je priborila.

Voditelji so znali pridobiti si visoke službene položaje v javnih delavskih ustanovah (Delavska zbornica, OUDZ), znali so se okoristiti z različnimi fondy, ki so se stekali v centralne blagajne iz žuljavih rok njihovega delavstva. Čim so prišli h koritom, so prej rjovečilevi postali krotke ovčice, ki niso upale kapitalističnemu molohu skriviti niti lasu. Iz najzagrizenjšega marksista in komunista je tak voditelj postal ponižen in suženjski hlapec kapitalističnega sistema in kapitalistične vlade.

Cela desetletja so imeli marksisti in na-

rodni socialisti vodstvo slovenskih delavskih organizacij in pokretov v svojih rokah. S svojo surovo silo in brezobzirnostjo, podpirani od zunaj od njihovih mednarodnih organizacij, doma pa od ljudi, ki jim je to cepljenje delavskih vrst šlo v račun, so se leta in leta držali na površju, odtrajali vse druge delavske pokrete in organizacije, ki so hotele delavstvo organizirati po načelih krščanskega socializma. Po vseh teh letih njihovega škodljivega delovanja med slovenskim narodom vidimo, da je rezultat njihovega dela porazen za nje same, kot za vse ono delavstvo, ki jim je zaupalo. Posrečilo se jim je doseči le eno, razbiti delavsko skupnost, odpreti na stečaj vrata vsem tujim vplivom in ideologijam marksizma, komunizma, liberalizma, ki so razkrojile pravo delavsko stanovsko zavednost, katere se more pravilno izživljati edinole v zvezi z ostalimi stanovski in sloji celokupne narodne skupnosti.

Vedno sta se marksistična in narodno socialistična organizacija, katerima v zadnjem času sekundira še „krščansko-socialna JSZ“, borili proti trem principom:

- 1.) proti vsemu, kar je katoliškega, verskega,
- 2.) proti vsemu, kar je slovenskega, narodnega,
- 3.) proti resničnim koristim in dobrobiti delavstva.

Znana so kulturnobojna gesla obeh organizacij, presajena k nam seveda iz tujine, ki so med delavstvom širila strup nevere, sovraštva proti katolicizmu, proti duhovščini in verskemu udejstovanju delavstva sploh. Koliko nemorale in krivic v vseh pogledih našega javnega življenja je rodila marksistična ideja ter sadiščno sovraštvo voditeljev proti vsemu, kar je katoliškega in verskega.

Znan je nastop obeh skupin proti vsemu, kar je slovenskega, kadar je šlo za skupno slovensko narodno manifestacijo. Kako tesna je zveza, kako pristržno je sodelovanje med naprednjaki in marksisti, je povdaril in priznal sam generalni tajnik JNS dr. Albert Kramer na občnem zboru kranjske JNS dne 17. maja, ki je rotil in prosil delavstvo, naj združeno z JNS pomaga krotiti klerikalnega zmaja. Zadnje državno zbornice volitve so te slovenofobe, katerim so se pridružili še krščanski socialisti, docela razkrinkale. Vse tri organizacije so se zvezale in združile s tujci proti slovenskemu narodu, proti enotnemu narodnemu nastopu, proti slovenski skupnosti. Hvala Bogu, slovensko ljudstvo je te odpadnike pri volitvah za vselej obsodilo in izključilo iz svoje srede.

V boju za napredek in pravice delavstva je pomenila tem organizacijam njih ideološka borba in eventualna zmaga vselej več, kot pa zmaga delavstva in njegovih koristi. S pklen-sko zlobnostjo se je voditeljem često posrečilo, da so med delavstvom napravili zmedo, da so ga nahujskali do nepremišljenih dejanj in nastopov, ki so delavstvu prinesla namesto izboljšanja položaja preganjanja in redukcije.

Zato ni čudno, če se delavstvo od vseh teh lažnjivih voditeljev in neiskrenih prijateljev, ki se mu v navedenih treh organizacijah ponujajo, odvraca s sovraštvom in z razočaranjem, obenem pa z zavestjo, da so te organizacije odigrale svojo vlogo v delavskih pokre-tih in v delavskem gibanju. Delavstvo se mora povrniti nazaj, od koder je izšlo: v slovensko katoliško narodno skupnost, kjer je organizirana večina naroda, kjer edinole bodo z razumevanjem vzete ga znanje in očuvane vse osnovne, osebne in materialne pravice delavstva.

Pa še en vidik je, ki ga v tej zvezi ne smemo in ne moremo zamolčati in pozabiti: to je narodna zavednost delavstva. Nečemo blati našega delavstva z očitkom, da ni narodno

zavedno. Vendar pa je narodna zavest kmeta, ki poseduje zemljo, mnogo jačja, nego zavednost delavca in kmet bo mnogo bolj pripravljen braniti in boriti se za svojo zemljo, za svojo rodno grudo, katero ceni, spoštuje in ljubi, kot pa delavec proletarec, ki mu je često vseeno kakšnega gospodarja ima, samo da ga dobro plača. Tudi kmetu ne povrača zemlja tistega plačila za trud in delo, kot ga zasluži. Vendar kmet zato nič manj ne ljubi svoje zemlje. Zato je šibkejša narodna zavest delavstva ena izmed slabih strani industrializacije.

Ko je pred kratkim šel čez vso Slovenijo iz neke sosedne države val propagande, v kateri so skriti prišepetanci govorili, kako so delavci tam dobro plačani, smo slišali marsikateroga delavca govoriti — ne rečemo, da vse — kako si želi, da bi mu gospodarji drug državnih gospodar, samo da bi se njemu boljše godilo.

Sicer se naše delavstvo, ki izhaja večinoma iz kmečke hiše in s kmečke grude, ne bo spozabilo tako daleč, vendar je infekcija tu in treba bo, da take nezdrave pojave izrežemo že v korenini.

Krivi so tem pojavom razni tuji škodljivi vplivi, ki hočejo delavstvo potegniti v neko območje svetovnega mednarodnega dogajanja in gledanja na delavska vprašanja. Ti vplivi, te ideologije se na narodno skupnost ter zavest ne ozirajo. Delavstvo naj služi nekemu svetovnemu pokretu, svetovni revoluciji, ne pa svojemu stanu, narodu in Bogu.

Te tuje vplive sta zanesla med slovensko delavstvo marksizem in liberalizem. Zato prizkušnja za naše delavstvo še nikoli ni bila tako težka in huda, zlasti pa nujna, kot ravno današnje dni. Delavstvo stoji pred alternativo, pred izbiro, ali se odloči za ta, ali oni tabor: Za svoj narod in njegovo skupnost, ali pa za neko megleno svetovno organizacijo.

Zato ima ZZZ z ozirom na vse navedene

vidike težko, toda hvaležno nalogo: Organizirati slovensko katoliško delavstvo v borbi za svoje pravice, pripeljati vse slovensko narodno in krščansko misleče delavstvo v tabor slovenske narodne skupnosti. Pobjitati mora vse nastale zmote, boriti se za uveljavljenje krščanskih načel v javnem življenju, zlasti v območju reševanja delavskih vprašanj, povdarjati mora slovensko narodno zavest in skupnost slovenskega delavstva z ostalimi stanovski, ker le v harmoničnem sodelovanju vseh stanov bo pravično rešeno tudi delavsko vprašanje.

In končno se mora ZZZ kot stanovska organizacija zanimati in boriti se v vseh podrobnostih za izboljšanje delavskega položaja v vseh podjetjih in obratih ter paziti, da se delavska zakonodaja pravilno in pravično izvaja; nuditi mora resnično pomoč in ljubezen svojemu organiziranemu delavstvu.

Da se vse to delo vrši čim boljše, čim uspešnejše, zato je ZZZ nastala, zato je nujno potrebna. Da popravi krivice in nasilja storjena in prizadeta delavstvu od drugih delavskih organizacij, ki niso več vredne in sposobne, da vodijo delavske vrste.

Zato naj bo prvi slovenski delavski tabor v Ljubljani, ki vabi vse pošteno slovensko katoliško delavstvo, kakor viden mejnik, ki bo poslej ločil dve važni in značilni črti v stanovskem pokretu slovenskega delavstva, mejnik, ki naj pokaže z vso jasnostjo in odločnostjo pot v boljše in lepšo bodočnost, kateri naj prinese lepše, bolj vesele in bolj pravično urejene čase.

To je želja vsega slovenskega naroda, ki danes z zanimanjem zre in gleda na novi, sveži, mladostni pokret slovenskega katoliškega delavskega gibanja. Naj bi željam čimprej sledilo tudi uresničenje v dejanju. S temi mislimi spremljamo tudi mi delavski tabor v Ljubljani.

Tabor okrajne Kmečke zveze v Šenčurju

Kmečka zveza, stanovska organizacija slovenskega kmeta, je zadnje čase zaživela tako, da smemo upati, da bo kmečki stan kmalu imel organizacijo, katere se bo lahko merila z vsako organizacijo drugih stanov. Posebno je razveseljuje, da se je kmečkemu stanovskemu gibanju z vsem mladostnim navdušenjem priključila slovenska kmečka mladina, organizirana v Mladinski kmečki zvezi. Organizacije MKZ se množe iz dneva v dan.

Želja vodstva in mladine je, da bi čim prej dobila vsaka skupina MKZ svoj viden znak, svoj prapor, izdelan po enotnem načrtu s simboličnim nastavkom, ki se končuje v zlat pšenični klas. Celi vrsti praporov MKZ se je na vnebohod priključil tudi prapor MKZ v Šenčurju pri Kranju, v kraju, kjer je slovensko kmečko gibanje doma.

Ponosni in po znanih dogodkih pred 7 leti po vsej državi poznani Šenčur se je za ta praznik lepo pripravil. Cerkevni trg je bil okrašen z mlaji, venci in zastavami, kmalu po kosilu pa so se začeli zbirati domačini in sosedje, pričakujejo prvi sprevid konjenikov, kolesarjev in voz z narodnimi nošami, ki je šel sprejet zastavo osrednje KZ prav v Kranj. Kmalu po prihodu teh iz Kranja se je uredil na koncu Šenčurja velik sprevid kmečke mladine: močna četa konjenikov in kolesarjev, skupine narodnih noš, dolge kolone članstva MKZ, ki je ob zvokih domače godbe spremljala v cerkev novi prapor, katerega je nosilo dvanajst družic v krasnih narodnih nošah. Boter župan Umnik in botrica ga, Brodarjeva sta se v sprevidu peljala v okusno okrašeni kočiji.

Sprevid je krenil mimo tisočev gledalcev v župno cerkev k litanijam. Po litanijah se je tisočglava množica zbrala na cerkvenem trgu k sprejemu g. bana in njegove ge. soproge. Banu so se podali nasproti boter in botrica, predsednik KZ J. Brodar, okrajni načelnik, funkcionarji KZ in močna skupina kolesarjev in konjenikov. Prihod g. bana je večtisočglava množica burno pozdravila. Članice KMZ so visoka gosta obsule s cvetjem.

Nato je bil novi prapor po primernem cerkvenem govoru slovesno blagoslovljen. Pri blagoslovitvi je ubrano prepeval domači pevski zbor. Boter g. župan Umnik je nato dvignil prapor in ga s kratkim nagovorom izročil zastavonoši.

Po blagoslovu prapora je začel kratko zborovanje predsednik Kmečke zveze in prvobornik za pravice kmečkega stanu g. poslanec Janez Brodar. Njegove krepke besede, s katerimi se je spomnil krivic in trpljenja, ki ga je kmečko ljudstvo v borbi za svoje pra-

Razumništvo in delavsko vprašanje

Izvelec iz predavanja g. dr. Herforta. Pred kratkim se je vršil prvi delavski sestanek, katerega je priredila ZZZD v dvorani „Stare pošte“. Na tem sestanku je predaval zdravnik OUZZD g. dr. Herfort o jako zanimivem in v današnjem času zelo perečem vprašanju: o odnosu inteligence do delavstva. Iz predavanja objavljamo kratek ekscerpt, da se z vsebino seznanijo tudi širši krogi, tako razumništva, kot delavstva.

Zavedati se moramo da je danes razumništvo in delavstvo izšlo iz istega rodu, iz istega gnezda. Procent mladine, ki študira danes, a je doma z dežele, stalno pada in to rapidno. Vzrok so takozvane škarje, t. j. razlika med cenami industrijskih proizvodov in kmečkih pridelkov, ki so se baš v krizi močno odprle. Cene kmečkih pridelkov so tako močno padle, da je danes kmetu onemogočeno pošiljanje in vzdrževanje otrok v mestnih šolah.

Inteligence se spet rekrutira iz delavskih in obrtniških vrst in ima zato tudi študentstvo veliko več smisla za delavsko vprašanje.

Veliko je že te inteligence, zlasti mlade, ki je izšla iz delavskih vrst. Mentaliteta inteligence se je močno spremenila in kaže se čedalje jasneje, da inteligence sama hoče stikov z delavci, seveda v obliki, ki je primerna. Tu so mišljena predavanja, tečaji, nastopi itd.

Ne gre tega pretiravati v tem smislu, da bi šla inteligence po stopinjah demagogov, zlasti rdečih, ki le z lepimi, a puhlimi frazami vabijo in mamijo delavce obetajoč jim pod rdečim praporom na zemlji raj.

Veliko važnost polagamo na osebne stike, to bo le v prosti debati po prireditvah, ki smo jih prej omenili. Prosta debata, v katero bo posegel delavec sam, ga bo najurneje približala sodrugu — usmukemu delavcu.

Drugi del predavanja je obravnaval danuš-

nje socialno skrbstvo za delavca. V primeri z drugimi državami ima Jugoslavija v Evropi najsijsajnejšo in najboljše socialno zakonodajo. Na delavstvu je ležče, kako se bo ta zakonodaja izvajala. Z ozirom na OUZZD moramo vzeti v obzir tudi druga bolniška podporna društva, pa pridemo do zaključka, da ta instanca plačuje in daje v boleznih silno visoke podpore. Lani je n. pr. izdala za zdravila din 5.051.959,61, za vsak porod din 2.076,40, oziroma skupaj din 3.139.522,75 (1512 porodnic), za hranarino din 15.106.868,55, itd., itd. Snujejo se nove stanice za socialno skrb okrevajočih delavcev, ki so zakonske možnosti bolniške podpore že izčrpali.

Gmotno stanje delavstva z ozirom na socialne bolezni je neprimerno, ker delavec(ka) izda preveč za neprimerno obleko, veseljačenje, premalo pa za hrano. Mezde bi končno ne bile tako majhne, če bi se res pravilno porabile.

Skupne točke, kjer bo prišlo do kolizije z delavci, so tako za inteligenta in delavca pereče: Organizacija delavstva (prava in nepravna), vodstvo organizacij in porast rdečih nevarnosti, ki so enako nevarne za delavce, ki se tega ne zavedajo in sami rinejo in tavajo vanje, dalje smotno izkoriščanje in forsiranje izvajanja zakonodaje (socialne in delavske) in opora delavskih gibanj med inteligenti, ki so, kar je za zaključek še enkrat povdarjeno, ptice iz istega gnezda, kot delavci.

Po predavanju so se oglasili k besedi še g. dr. Megušar, ki je povedal nekaj popolnoma novih motivov iz velikega kranjskega štrajka v l. 1936, dr. Kalan, Ham in Benedik. Sestanek je vodil predsednik ZZZD v Kranju g. Megla. Predavanje je bilo uvodno predavanje, ki jih bo vršila kranjska inteligence pod okriljem ZZZD. Nadaljevalo se bo z njimi po ljubljanskem taboru.

Ob protituberkuloznem tednu

Kakšna je usoda naših jetičnih bolnikov.

Potem ko smo v protituberkuloznem dispanzerju — zgledni tozadevni kulturni ustanovi, na katero je kranjski meščan vedno in nara- pram vsakomur lahko ponosen ter mu mora biti zategadelj mila in draga — našli in zabeležili v l. 1938 37 jetičnikov z odprto, 52 z zaprto jetiko pljuč ter nadaljnih 75 sumljivih bolnikov, se homo vprašali, kakšne so bile možnosti in kakšni uspehi zdravljenja. Slednje je pač najvišji interes prizadetega posameznika in v največjo korist družbe, da se jetičnik, a, zlasti z odprto jetiko pljuč, izloči in stori neopasnega kot nevarni vir okužitev.

Le izjemno redkim posameznikom je dano zdraviti se na lastne stroške v dragih sanatorijih.

Večina teh jetičnih je bila zavarovanih pri različnih blagajnah, največ seveda pri OUZZD, ki so uživali v svoji veliki stiski vse dobro te tega zavarovanja, ki je napravil jetičnim bolnikom in njih svojcem še prav posebno širokogrudno, skrbno in tenkovestno.

Ni težko spraviti zavarovance OUZZD v enega izmed lastnih sanatorijev na Brestovcu, Klenovniku ali pa na Golnik, kjer se v primer- nih slučajih uvede kolapsoterapija — to je stisnjenje pljuč na kakršen koli način — naj- češče z zrakom — ki se nadaljuje v rednih razmahih ambulantno v dispanzerju.

Vemo, da je to moderno zdravljenje s stiskanjem pljuč — seveda poleg mnogih drugih načinov zdravljenja jetike — najuspešnejše v onih primerih, v katerih je pričel na eni strani že razpad pljuč in se je storila rana v obliki votline — „kaverna“ imenovana — najuspešnejše tako v pogledu zaceljenja, zabrazgotinjenja rane, kakor v pogledu zaprtja votline, ki čestokrat trenutno ne izloča več živih za okužitev tako opasnih tuberkel- bacilov z gnojnim pljunkom, s kapljicami sline pri glasnem govorjenju, hrhanju in kašljanju. Takih ambulantnih pneumothoraksov je bilo danih v dispanzerju 339 ter 2 stisnjenji z oljem (cleothorax).

Težave pa se prično šele s svojci zavarovan- cev, ki jim sanatorijsko zdravljenje po zakonu ne gre; potem s samimi člani, ko so izčr- pali večinoma po enem letu vse zakonsko u- pravičene davjave s strani urada in so težave večje in vedno bolj nepremagljive z ostalim slojem pripadajočimi bolniki, zlasti našim kmečkim ljudstvom, kateremu je sanatorijsko zdravlje-

nje itak onemogočeno radi slabih gmotnih raz- mer in še nimamo ljudskega, tudi siromašnej- šim slojem dostopnega zdravilišča. Kam torej z njimi? Kam drugam kot v bolnico! Kako pa je z razmerami v bolnici, je javnosti žal pre- več dobro znano. Zaradi prenatrpanosti bolni- ke veliko prezgodaj odpušča, da bi jim uspeš- no utrdila zdravje in povrnila moči in sile za pridobitno delo.

Tako se zgodi, da se znajde delovni človek — oče — po enoletnem kolikortoliko uspešnem in primernem zdravljenju v najobupnejših razmerah svoje družine, ki je brez prihran- kov, brez sredstev, ki jih je še čil in zdrav za svoje in družine vzdrževanje komaj sproti zaslužil.

In vendar ni jetika po enem letu že ozdrav- ljena, bolnik še ni delazmožen: pač pa potre- buje tečne hrane, ki mu krepí telesne moči, potrebuje zdravega higijenskega stanovanja, ki je tako drago, potrebuje predvsem duševnega miru, ki mu ga skrb za vsakdanje življenje pač ne more dati. Morda se žena peha za za- služkom v tovarni in na dnini: otroci zahte- vajo kruha — želodci so jim vedno prazni, glasni in uporni. Tu prične resnična beda, ki vpije in kliče do neba, ki pa je človeška družba noče slišati, ne razumeti. Ob takih razmerah naleti tudi borba proti jetiki na naj- hujši odpor in je skoraj ohromljena v svojih stremiljenjih. Kako slabotni so še naporu pro- tituberkuloznih lig in drugih humanitarnih društev spričo ogromnosti bede in stiske? Kaj zaležejo mesečne podpore v živilih po 100, 150, 200 din, bolnikom in njihovim družinam iz skromnega zneska 12.000.— din, namenjene- ga po proračunu lige za socialno pomoč svojim varovancem. In vendar kakšna blagodat dru- žini v največji stiski, ki je živo hvaležna za ta skromni dar, ki bi se ga pravzaprav druž- ba morala bolj sramovati, kot pa veseliti se svoje darežljivosti.

Zmogli smo tudi še iz sredstev lige zniža- ne stroške, ki smo jih delili z banovino za sanatorijsko prepotrebno zdravljenje posame- žnih bolnikov. Preskrbeli smo tudi bolj zdrava stanovanja iz svojih sredstev. V zve- zi z drugimi humanitarno-karitativnimi dru- štvi smo obdarovali o božiču najpotrebnejše.

Tako smo pomagali, kakor smo mogli in zna- li, da so pač naši varovanci životarili, kot ni vredno, ne dostojno človeka v obeležju kul-

ture, s katero se ponášamo, še manj pa ka- kor gre živeti bolniku-jetičniku, kateremu je ozdraviti, da postane zopet koristen, dela spo- soben član družbe ter zanjo neopasen.

Družba bi se morala zavedati, da je borba proti jetiki socialno-kulturno delo, katero naj se vrši, če že ne iz plemenitosti duše in so- čutja srca za stisko bližnjega, pa vsaj iz čis- to razumskih motivov začite in samoobrambe pred boleznijo, ki je nevarna vsakomur — i bogatino i revnamu.

V Kranju imamo skoro zasigurana sredstva za vzdrževanje dispanzerja — ustanove, ki je žarišče najuspešnejšega boja proti jetiki, nimamo pa še dovolj sredstev za socialno po- moč žrtvam jetike, brez katere ne more biti polnega, v danih razmerah dosegljivega uspeha.

Zato dvigamo svoj glas in apeliramo na jav- nost, da naj se zaveda važnosti in koristnosti

Tekmovanje slovenskih godb v Kranju

Pobudc je dalo kranjsko glasb. društvo.

Gorenjska metropola bo v nedeljo 4. junija sprejela v svoji sredi godbe iz vseh krajev dravske banovine, ki se bodo ta dan zbrale v Kranju k tekmoivanju. To bo prvi glasbeni festival, ki bo omogočil točno oceno slovenskih glasbenih društev, obenem pa bo to najlepša manifestacija domače in slovske glasbene kulture, saj tekmovalni spored vsebuje izključno dela domačih in slovskih skladateljev.

Na skupnem sestanku vseh glasbenih dru- štev iz Slovenije so zastopniki sklenili, da bodo odslej vsako leto prirejali ta tekmoivanja in sicer izmenično v vseh krajih banovine. Namen tega tekmoivanja naj bi bil ta, da se dvigne zanimanje za glasbo, na drugi strani pa naj se vsako leto prikaže napredek godb. Taka tekmoivanja pa bodo prikazala tudi pravo sliko in stopnjo, na kateri so naša glasbena društva in obenem zbudila iz mrtvila tudi ona društva, ki bolj životarijo in še ni- majo pravega razumevanja za glasbeno delo.

Da bo delo in napredek društev vsako le- to točno ocenjen, bo vsak tekmovalec prejel diplomu s sliko Davorina Jenka in obenem oceno tekmovalne komisije.

† župnik Ivan Franke

Na binško nedeljo so v Zapogah pokopali splošno priljub- lenega župnika Ivana Franketa. Pred župni- ščem je zapel žalostin- sko domači pevski zbor, nato pa se je razvil spored v cerkev, kjer je g. dekan Škerbec orisal blagi značaj in velike žrtve pokojne- ga duhovnika. Na pokopališču so pokojnemu župniku zapeli sol- ski otroci, ob grobu pa mu je govoril v slovo gospod prof. Trčelj. Poudaril je, da tudi v Italiji, kjer je pokojnik župnikoval med Slo- venci, pojo zvonovi in pri romarski cerki v Vitovljah molijo stotine romarjev. Ves narod bi moral stati ob grobu, da bi se zahvalil trpi- nu, ki je 50 let življenja daroval bratom ob Soči. Pogreba se je udeležilo precej duhovnih sobratov, sorodstvo, zastopstvo Sedejeve dru- žine, župana gg. Bugar in Jerman, četa slo- venskih fantov in četa gasilcev. Številna mno- žica, ki se je udeležila pogreba, je izpričala

SPREJEM V DIJAŠKI ZAVOD V KRANJU.

V Dijaški zavod v Kranju se sprejemajo sinovi dobrih krščanskih staršev. Pred vsem si zavod želi dobrih, nadejanih kmečkih mladenčev, ker se zaveda, da bodo ti storili še največ za narod, iz katerega so vzrasli.

K prošnji za sprejem naj vsak priloži krstni list, ki ga bo jeseni itak rabil za vpis na tu- kajšnje realno gimnazijo.

borbe proti jetiki, da naj se zaveda dolžnosti napram najbolj nesrečnim, ki so prikrajšani na zdravju in da je najlepša prilika dati iz- raza srčni kulturi in plemenitim čustvom v protituberkuloznem tednu, ki se vrši od 4. do 11. junija pod geslom:

„Le ves narod se more uspešno boriti s tu- berkulozo,“ z izdatno gmotno podporo in žrtvi- jo protituberkulozni ligi.

Spored tega zanimivega tekmoivanja bo združen tudi s tujsko-prometno propagando. Na predvečer nedeljskega tekmoivanja bo na letnem telovadišču promenadni koncert doma- čega glasbenega društva. V nedeljo bo spre- jem godb na kolodvoru, kjer bo tudi od 7. do 9. ure zbirališče. Odtod bodo nato godbe kre- nile skozi mesto na telovadišče, kjer se bo od 9. uri pričelo tekmoivanje. Tekmoivanje obsega kot obvezno točko poljubno korčnico in koncertni komad. V ocenjevalni komisiji so gg. podpolkovnik 49 pp. Herzog, dr. Dolinar in g. Janko Gregorc, vsi iz Ljubljane. Tek- moivanje bo prenašala tudi ljubljanska radij- ska postaja.

Spored se bo nadaljeval popoldan ob 15. uri z razdelitvijo diplom in koncertom godb, nakar bo prosta zabava. Zaradi propagandne- ga značaja bo vstopnina zelo nizka, tudi zna- ki so že v predprodaji in to v zlatarski de- lavnici g. Hvala Franca, Savski breg.

Zato pozivamo občinstvo, da se te kulturne glasbene prireditve v čim lepšem številu ude- leži. Za tekmoivanje se je prijavilo 17 godb, svoje izlete pa bodo ta dan napravile v Kranj tudi godbe, katere ne tekmujejo. V slučaju sla- bega vremena se vrši prireditve v Narodnem domu v Kranju.

ljubezen do svojega dušnega pastirja.

Priljubljeni in dobri g. župnik Ivan Franke se je rodil 4. novembra 1876. kot sin profes- orja in slavnega slikarja in risarja Franke- ta. Nižjo gimnazijo je obiskoval v Kranju, kjer je oče takrat služboval, višjo pa je končal v Ljubljani. Odločil se je za duhovniški poklic in odšel v goriško bogoslovje. Novo sv. mašo je pel po tretjem letu bogoslovja 22. julija 1900. Nekaj let je kaplanoval, nato pa je odšel za kurata v Stjake. Malo pred izbru- hom vojne se je preselil v kanalsko dolino na Gorenje polje. Med vojno je bil interniran na Sardiniji. Ko je vojna končala, se je vrnil domov kot popoln revež. Nastopil je službo v Čepovanu, kjer so mu dobri ljudje priskočili na pomoč, da si je uredil svoj dom. Potem pa je kmalu dobil kmečko župnijo na Vogerskem v vipavski dolini, kamor je tako hrepenel. Pred osmimi leti se je naselil v Zapogah, kjer mu je sedaj smrt končala preizkušenj in trp- ljenja polno življenje.

Za svojim župnikom žalujejo župljani, duhov- ni sobratje in vsi, ki so poznali to blago du- šo. Naj po zemskem trpljenju dobri gospod uživa zasluženo plačilo pri Bogu.

Obrtniško zborovanje v Križah

Prav lepo število obrtnikov se je udeležilo obrtniškega zborovanja, katerega je sklicalo „Društvo slov. obrtnikov“ za sodni okraj Tr- žič na praznik Vnebohoda, dne 18. maja t. l. v prosvetnem domu v Križah pri Tržiču. Zbo- rovanje so posetili tudi zastopniki „Zveze slov. obrtnikov“ in zbornični svetniki iz Ljubljane. Zborovanje je vodil predsednik društva tov. Leopold Valjavec, ki je po otvoritvi in pozdravu za uvod pojasnil težnje, s katerimi se še danes mora boriti naše slovske obrtni- šstvo za svoj skromni obstoj, katerega mu v polni meri izpodjeda preobsežno sušmarstvo. Gra- jal je podtalno delo nekaterih vidnih osebnosti obrtnišva, ki s svojimi lažnjivimi okro- žnicami begajo podeželsko obrtnišstvo, ter z raznimi neokusnimi osebnimi napadi mečejo polena pod noge ljudem, ki imajo še v sebi čut poštenosti do resnega dela za prevcit in napre- dek obrtnega stanu. Toda tudi tem demago- škim dejanjem se bliža konec.

Nato je povzel besedo zastopnik in tajnik „Zveze slov. obrtnikov“ g. Kresal Pavel, ki je v svojih jedrnatih besedah orisal pomen sta- novske organizacije, ki je z izdajanjem svo- jega stanovskega časopisa, to je „Slovenski

obrniki“ edina možna in poštena borba skup- nosti za doseg svojih ciljev.

Zbornični svetnik g. Simenc iz Ljubljane je orisal pomen starostnega zavarovanja za obrtni- šstvo, razlagal program stanovske organizacije „Zveze slovskih obrtnikov“, katerega borbo vodi in ga bo tudi v doglednem času srečno izpeljala.

Nato je tudi omenjal delo v zbornici za TOI v Ljubljani, orisal dveletno borbo za doseg popolne avtonomije obrtnega odseka pri Zbornici, ki je pa gotovim osebnostim ta zahteva jako nevšečna.

Iz vsega tega je bil navzočimi obrtniki iz- šel sklep, ki je bil soglasno sprejet namreč, da se naj ustanovi samostojna obrtna zbornica ter v tem smislu v poslani resoluciji zahtevalo in pooblastilo „Zvezo slov. obrtnikov“ v Ljubljani, da to našo zahtevo na vseh me- rodajnih mestih izpelje in to čimprej je mogoče.

Nato je podalo še nekaj govornikov svoje pozdrave iz raznih krajev, ter izrazilo željo po čim večji skupnosti in stanovski organizaciji slovskega obrtnišva, ki je res slovska organizacija ter gre s svojim zahtevanim programom po poti, po kateri gre slov. narod.

vice pretrpelo pred sedmimi leti ravno tukaj, so segle globoko v srce in izvalve mogočno odobravanje. Za njim je burno pozdravljen spregovoril ban g. M. Natlačen, ki je kmečko ljudstvo navduševal za slogo in medsebojno pomoč in ga svaril pred napakami, ki bi lahko oslabilile in uničile najmočnejši stan v dr- žavi. Nazadnje je spregovoril še predsednik

MKZ g. Ludvik Puš, ki je v prekrasnih besedah razložil simbole novega prapora in kmeč- ko mladino pozival k delu za napredek kmeč- kega stanu in naroda.

Po končanem zborovanju je organizirana kmečka mladina defilirala mimo g. bana in svojih voditeljev.

Delavci, delavke! V nedeljo vsi na prvi slovenski delavski tabor v Ljubljano.

TEDENSKE NOVICE

IZ UREDNISTVA IN UPRAVE.

Prihodni teden v četrtek je praznik. Zato prosimo vse naše cenj. sotrudnike in dopisnike, da nam pošljejo svoje prispevke najkasneje do srede popoldne. Kar bo prispelo po tem času ne bo objavljeno. Prosimo tudi vse cenj. inserente, da oddajo oglase in male oglase po možnosti do srede popoldne. Pa tudi če med tednom ni praznika, prosimo da nam pošljete dopise do srede zvečer, oglase pa do četrta popoldne. V bodoče se bomo tega reda točno držali.

KRANJ

Poroka. Na Brezjah sta se poročila pretekli teden gđ. Sorli Elza učiteljica v Voklem pri Kranju in g. prof. Marjan Dobovšek iz Ljubljane. Nevestina priča je bil sodnik g. dr. Vračko iz Ljubljane, ženinova pa g. poslanec Rudolf Smersu. Čestitamo!

Blagoslovitev pokopališča. V nedeljo popoldne bo v Kranju slovesno blagoslovljeno novo farno pokopališče na hujanskem polju. Blagoslovitvene obrede bo izvršil g. stolni kanonik in generalni prelat Ignacij Nadrah, kot zastopnik knezoškofa dr. Rožmana. Vabimo k tej slovesnosti vso faro. Od sedaj naprej se bodo vsi mrličji, razen onih, ki se pokopavajo v grobnice, pokopavali na novem pokopališču. Dela na novem pokopališču so v glavnem končana, cesta je tudi napravljena, notranja ureditev pokopališča, grobov, grobnice, razdelitev prostorov v razna polja se bo pa izvršila postopoma, dokler ne bo zadobila dokončne oblike, kot si jo je zamislil arhitekt v svojem načrtu in kot to podrobno opisuje „Kranjski zvon“ v svoji zadnji slavnostni številki.

Vsakemu, ki hoče res zanesljivo novo in poceni ter točno idočo uro, ali strokovno z jamstvom popravljeno, mu potrebe strokovna urarska delavnica

Drago Šegregur, urar
KRANJ, Vidovdanska cesta št. 15.

Dežurna služba zdravnikov OUZD v mescu juniju. Dne 4. dr. Pance Pavel, 8. dr. Vrbnjak Vinko, 11. dr. Bežič Josip, 18. dr. Bežek Josip, 23. dr. Herfort Joža, 29. dr. Pance Pavel.

Gimnazijske novice. Ostavko na državno službo je podal prof. Hinič Dušan, ki je služboval v Kranju na gimnaziji, dodeljen pa je bil na drž. klasično gimnazijo v Ljubljani. Ostavka je bila sprejeta. Prof. dr. Jovan Keršič pa je prestavljen nazaj na drž. realno gimnazijo v Sarajevo.

Od 1. do 5. junija se vrše privatni izpiti in dopolnilni razredni izpiti, h katerim se je prijavilo 15 kandidatov, 7. junija so popravni izpiti za 4. in 8. razred, 9. junija se vrši pismeni nižji tečajni izpit, od 12. do 15. junija pa ustmeni nižji tečajni izpit. Od 15. do 15. junija bo pismeni višji tečajni izpit, ustmeni pa 17., 19., 20., 21., 22. in 25. junija. Dne 25. junija se vrše sprejemni izpiti za učence iz Kranja eventualno še 24. junija.

V Gorenjski oblačilnici v Kranju, dobite najtrpežnejše obleke za birmance, prvoobhajance, šport itd. — Kot krojača bova postregla najbolje in najceneje. — Se priporočava **Čenčič Štefan in Kozelj Franc**

Zahrtni napad. Posestnik Zebre Janaz s Huj je dne 20. maja med 6. in 7. uri zvečer delal na svoji njivi. Po stezi, ki z novega mostu vodi na Klanec se je pripeljal s kolesom neznan moški. Steza je tam široka pičel meter in Zebre je opozoril neznanca, naj tod ne vozi. Tedaj je neznanec Zebreta napadel in ga močno pretepal ter mu zlomil več reber. Sedaj pa so se razširile govorice, ki so prišle celo v časopisna poročila, da je Zebre neznanca zmerjal z raznimi priimki. Ker to ni resnica, bo Zebre Janez vse razširjevalce takih vesti sodno preganjal, veliko denarno nagrado pa prejme dotičnik, ki bo naznanil njegovega napadalca.

„Jugočeška“ in „Beograjska tekstilna industrija“ prešli v angleške roke. „Jugoslavanski Kurir“ in „Trgovski list“ poročata, da sta „Jugočeška“ in „Beograjska tekstilna industrija“, ki sta pripadali nekemu češkoslovaškemu industrijskemu koncernu, prešle sedaj v angleške roke. Največji paket delnic obeh delniških družb pa je imela družba Petschek, ki je vse svoje posle likvidirala in prodala vse svoje delnice neki angleški družbi v Londonu. Op. ur. Torej so le resnične govorice in vesti, ki so se v kranjski javnosti že dalje časa vzdrževale, da je namreč „Jugočeška“ prešla v angleške roke. Taka novica sigurno Kranjčanem zanima.

Vse panoge industrijske in obrtniške proizvodnje bodo zastopane na letošnjem pomladanskem velesjemu od 3. do 12. junija. Zaokrožene celote pa bo tvorilo pohištvo, dalje avtomobili, avtobusi in motorna kolesa, slovenski narodni ženski izdelki, tobaci izdelki, mala obrt in razstava protiplinske obrambe. Tako bo tudi ta velesesjamska prireditev zopet zanimiva in živa. Z namenom, da obišče velesesjem, lahko vsakdo odpotuje že 31. maja v Ljubljano, lahko pa tudi kadarkoli med 3. in 12. junija, vrača pa se kadarkoli med 3. in 17. junijem. Če na odhodni postaji kupi poleg cele vozne karte za Ljubljano še rumeno železniško izkaznico za din 2.— in obišče velesesjem, ima s staro vozno karto in železniško legitimacijo brezplačen povratek.

Obrtna tombola. Naši marljivi in agilni obrtniki iz Kranja in okolice, ki zbirajo sredstva za svojo lastno streho, za „Obrtni dom“, nameravajo letos v mescu avgustu napraviti veliko obrtno tombolo, ki bo pritegnila nase pozornost vse Gorenjske. Dobitki bodo zelo bogati in lepi ter množični in sicer vse samo praktični obrtniški izdelki, kot oprave, pohištvo, štedilniki in podobno. Razstava dobitkov bo kasneje po izložbah in morda v gimnaziji. Že sedaj opozarjamo javnost na veliko, bogato obrtniško tombolo.

Pred prvo fotografsko razstavo v Kranju. Pripravljali odbor za ustanovitev fotoamaterskega kluba v Kranju pripravlja za mesec junij v sodelovanju z novoustanovljeno Zvezo slovenskih fotoamaterskih organizacij v Ljubljani ob enem prvo razstavo umetniške fotografije v Kranju. K sodelovanju na tej prireditvi vabi zlasti vse aktivne ljubitelje fotografije v Kranju ter njegovi bližnji in širši okolici, v Trzinu, Jezerskem itd. Vsak amatel pošlje lahko poljubno število svojih del v najmanjšem formatu 18x24 cm, najbolje nemontirano. Zaeljeni so posebni motivi, ki kažejo lepote in posebnosti gorenjske metropole ter njene bližnje in širše okolice. Prijavnine ni nobene. Slike, ki se po zaključku razstave vrnejo avtorjem na stroške prirediteljev, je poslati na naslov: Pripravljali odbor Fotokluba Kranja, Kranj, Savski breg 7.

V Maribor gremo! Vsi oni, ki nameravajo v Maribor na mladinski tabor naj se zglase v nedeljo, dne 4. junija po osmi sv. maši v knjižnici Ljudskega doma. Za taborne knjižnice in znake, ki jih bomo skupno naročili prinesite din 5.—.

Naše geslo je: Vsi v slovenski Maribor!

Fantovski odsek.

Trgovec, ki gre s tokom časa, gleda, da se vedno bolj izpopolnjuje, da zaznava vse kar prinaša čas s seboj. Za to mu nudi lepo prilžnost Ljubljanski velesesjem, ki bo letos od 3. do 12. junija. Tu bo vse na pravem mestu in tako urejeno, da so posamezni razstavniki predmeti kot členi v veliki verigi proizvodov. Že v tem se more veliko naučiti, poleg tega pa vidi na velesesjmu mnogo izumov in novosti, ki bi mu sicer ušle, ki pa jih bo sedaj s pridom uveljavil v svoji trgovini in seznanil z njimi konzumenta. Poleg tega pa je velesesjem tudi konkurenčni trg. Tu ima vsak dovolj prilžke, da primerja blago z blagom, da podrobneje preizkuša njegovo kakovost in razmisli o cenah in modalitetah dobave. Vsak trgovec bo na velesesjmu dobil jasnejši pregled in bo tudi v svoji trgovini napravil boljše razpored. Zaradi tega mora napredni trgovec posvetiti velesesjmu največjo pozornost, ker je to najvažnejša ustanova za izmenjavo dobrin.

PROSVETNIM DRUŠTVOM.

Letos se vrši za vsa Prosvetna društva v kranjski dekaniji prosvetni tabor 18. junija popoldne v Križah, kjer bodo blagoslovili izredno mogočen in praktično urejen Kriški dom. Dolžnost vseh, ki so člani ali prijatelji slovenske katoliške prosvete na ozemlju naše dekanije je, da ta popoldan rezervirajo za Križe. Ne pozabimo, da imajo v Križah najstarejšo našo prosvetno organizacijo. 18. junija ji bodo pa z blagoslovom odprli vrata v hišo, kakor jo naš program zasluži. Zato je prav, da pohitimo tja in s svojo navzočnostjo navdušimo kriško mladino, ki hiti v svojem idealizmu preko mnogih ovir sedanega časa — že sedaj zbiramo narodno nošo, vsi fantovski in dečkiški kroji iz naše okolice morajo ta den v Križe.

V nedeljo 11. junija je prosvetni okrožni svet ob 9. uri dopoklne v Ljudskem domu v Kranju. Poroča zastopnik PZ. iz Ljubljane.

D. P. odbor.

Kino „Šmartinski dom“ v Šmartnem pri Kranju

Vam ima priliko prikazati v soboto, dne 3. junija ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 4. junija ob 4. in pol 9. uri zvečer najinteresnejši dvojni program:

Robinson Crusoe in film Beštija. (Oba filma sta samo za ljudi močnih živcev!)

V gl. vlogi Friederich March. — Bogat dopolnilni program. — Rezervirajte si vstopnice.

Obrtnik se bo najlažje prepračil o okusu in željah zanimancev, če obišče Ljubljanski velesesjem, ki bo letos od 3. do 12. junija. Vse kar bo na velesesjmu opazil, bo izbral v svoj prid in se izpopolnil. Kajti, ni zadosti posvetiti se obrti, ni zadosti izdelke postaviti na trg. Dober obrtnik vedno skuša svoje podjetje in svoje izdelke čimdalje bolj izpopolniti, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogroziti obstoja. Pravi obrtniki si umejo sami ustvarjati razmere. Hudo je današnji čas za slovensko obrtništvu, zato pa naj si vsak obrtnik ogleda velesesjem, ki mu bo dal novih pobud.

TRŽIČ

JUBILEJ TRIZISKE MESCANSKE SOLE.

Državna meščanska šola v Trzinu praznuje letos 20-letni jubilej. Za prosvetno ustanovo, ki je do danes izšolala že nad 1300 učencev in učenek je to zelo pomemben dogodek. Iz bivših absolventov, ki so danes že na precej pomembnih službenih položajih se je sestavil pripravljali odbor, ki bo to proslavo izvedel.

Program proslave je sledeči: V sredo 7. junija ob 8. uri zvečer „Slavnostna akademija“ na „Skali“; v četrtek na praznik bo ob 8. uri sv. maša za vse pokojne ustanovitelje, učitelje in učence; popoldan ob pol 4 uri se bo akademija ponovila in zvečer ob 8. uri pa se bo vršil v Sokolskem domu „Družinski večer“ bivših učencev, njihovih prijateljev in znancev.

Na sporedu akademije bodo recitacije, solospeli, pevске in orkestralne ter telovadne točke, ki jih izvajajo bivši in sedanji učenci. Vse bivše vzgojitelje in učence se prav posebno vabimo, da se te proslave prav gotovo udeležijo.

Komisija za tlakovanje ceste. V sredo 31. maja popoldne si je ogledala strokovna komisija teren državne ceste skozi mesto Tržič v svrhu tlakovanja. Ob navzočnosti celotne občinske uprave se je sestavil zapisnik, na podlagi katerega bo mogoče vršiti nadaljnje delo, tako gradbeni sekciji Kranj—Ljubljana, kakor občinski upravi. Ker je bilo ravno deževno vreme, je imela komisija lepo priliko videti, kako nujno je potrebno to delo izvršiti. S tlakovanjem bi se ob grdem vremenu odpravilo blato, ob suhem pa prah. Bo pa to ogromno delo in za Tržič velepomembno. Računa se na uvidenost merodajnih, odločujočih faktorjev, ki bodo odločili enkrat tudi za Tržič boljše porcije, sorazmerno na druge kraje, ker je tudi naše mesto velik in dober davkoplačevalec.

Tombola. Na binokšni ponedeljek se je napolnila tržnica in dvorišče mestnega doma, kjer je bila tombola gasilske čete. Glavni dobitek je bil lepo motorno kolo, ki ga je zadel Zdražnik Marija.

Zasedanje davčnega odbora. Ker se vrši v dne 14. in 15. junija t. l. davčno zasedanje za obrtništvu davčnega okraja Kranj, naj se zainteresirani za podatke zglase pri členu davčnega odbora tov. Leopold Valjavcu, krojaču, Tržič, Blejska c. 7 in to dnevno od 10. do 12. ure popoldne.

Poverjeniki, ki so upravičeni nabirati naročnike stanovskega glasila „Slovenski obrtnik“ kakor tudi denar za naročnino, čigar časopis stane letno din 18.— in članarina din 14.—, so sledeči: Za občino Tržič, tov. Leopold Valjavac, krojač; za občino Križe tov. Jože Sitar ml., mizar in Dobre Tomaž, čevljar, Sebenje, za občino Kovor pa tov. Stritih Anton, krojač, Bistrica.

Kamnomol v Preski zaprt. 20. maja je občina glasom odloka sreskega načelstva prepovedala vsako izrabo kamnomola v Preski, katerega smatra za svojo izključno last. Povod temu je dalo prekomerno in neupravičeno izrabljanje kamnomola od vseh mogočih ljudi z bližnje in daljne okolice. Pesek se je izvažal vse do Kranja, da celo vagonске pošiljke so se odvažale. Temu je bilo treba napraviti konec in pokazati, da je tu gospodar občina Tržič. Ta odločni korak današnje občinske uprave odobrava vsak pameten tržički občan. Zahvaliti se je seveda tudi sreskemu načelstvu, ki je občini pri tem odločujoče pomagalo.

BLED

Okrožna prireditev. V nedeljo 11. junija se vrši na Bledu okrožna prireditev fantovskih odsekov in dekliških krožkov Triglavskega in radovljiškega okrožja. S privoljenjem Zveze pa smejo sodelovati tudi vsi drugi odseki in krožki na Gorenjskem. Zato vabimo vse članice in članice na to nedeljo na Bled, pa tudi vse prijatelje, ki bodo imeli lep izlet v najlepši kotiček slovenske zemlje. Na predvečer bo štafetni tek okrog jezera in akademija v novem Prosvetnem domu. Drugi dan ob devetih bo spoved, popoldan pa javna telovadba na teniškem prostoru.

ŠKOFJA LOKA

„Prav bi bilo.“ Podpisano „Kat. Prosvetno društvo v Škofji Loki“ izjavlja, da ni bilo v nikakšni zvezi s člankom „Prav bi bilo“, priobčenim v zadnji številki „Gorenjca“ od 27. maja, popolnoma brez vsake vednosti društva. „Prosvetno društvo se z vsebino tistega članka nikakor ne strinja, pač pa jo odločno obsoja. — Uredništvo „Gorenjca“ prosimo, da to izjavo priobči v rubriki Šk. Loka, cenjeno občinstvo pa da jo blagovolji vzeti v vednost.

„Kat. Pros. društvo v Šk. Loki 31. maja 1939. Predsednik: J. Vovk Tajnik: Klobovs Peter

Zeleni bi. Lepo uspeli koncert naših slepih pevcev prejšnjo nedeljo v Starološkem domu naj bi se na splošno željo ponovil v kratkem v Društvenem domu v Škofji Loki.

Kanalizacijo preurejajo. Na Glavnem trgu je mestna občina začela z delom za preureditev vse kanalizacije na Glavnem trgu.

BESNICA

Slaba letina. V prvih dneh maja, ko je bil res krasen pogled na cvetoče vrtove, smo se že veselili obilice sadja, ki bi dalo jeseni sicer mnogo dela in truda, prineslo pa bi lepe denarce. Sedaj je to veselje in up na vir dohodkov že splavalo po vodi.

Dolgotrajno deževje, mraz in toča, ki se je vsula 8. maja, vse to je povzročilo velikanško škodo na cvetočem sadnem drevju, da tako sedaj o kaki sadni letini ni govora. Tudi žitna polja postajajo vsled preobile moče vedno bolj žalostna in če bo deževno vreme prevladovalo tudi v mescu juniju, potem bo tudi zrnja zelo malo.

Napredek v gasilstvu. Naši vrli gasilci so 21. maja dobili motorno brigzalno z 18 konjskimi silami, kar za naše krajevne razmere popolnoma odgovarja.

Dolgoletni napori gasilcev za nakup motorke so se uresničili in je nabava iste vsekakor hvalevreden uspeh v organizaciji gasilstva.

TRSTENIK

Kakor smo že poročali v zadnji številki „Gorenjca“ priredi naša gasilska četa slovesno blagoslovitev motorne brigzalne v nedeljo 11. junija t. l. pod pokroviteljstvom gospoda dr. Neubauer Franca, šefa zdravilišča Golnik z botrom gospodom Gorjancem, trgovcem in botrico gospo Ančko Boh, gostilničarko iz Kranja.

Spored prireditve je sledeči:

Ob 14. uri sprejem pokrovitelja, botra in botrice.

Ob 14.30 uri slovesne litanije v župni cerkvi. Po litanijah blagoslovitev motorke na vrtu predsednika čete tovariša Koširja Franca, nato govor in prosta zabava z bogatim srečolovom, šaljivo pošto, keglanjem za ovco in slepim streljanjem. V slučaju slabega vremena se prireditev preloži na dan 18. t. m. Vse, ki imajo dobro srce za pomoč bližnjemu, iskreno vabimo.

PODBREZJE

50 letnica „Prosvetnega društva“. V nedeljo 20. avgusta proslavi naše „Prosvetno društvo“ 50 letnico obstoja. Prireditev bo združena z okrožnim taborom „Tržiškega fantovskega okrožja“. Vse okoličane vabimo, da se naše proslave v čim večjem številu udeležijo in prosimo sosednja društva, da ta dan ne prirejajo svojih prireditev.

Tombola. „Prosvetno društvo“ priredi 9. julija veliko tombolo z bogatimi dobitki. Tudi na tombolo opozarjamo okoličane in vsa okoliška društva. Dobitek tombole bo namenjen gradnji novega prosvetnega doma, ker želimo, da bi Prosvetno društvo vsaj ob 50 letnici dobilo prosvetni dom, ki bo odgovarjal vsem zahtevam in potrebam dela naše prosvete.

PREDOSLJE

Prost. gasilska četa Predoslje sporoča, da je preložila svojo **TOMBOLO** iz tehničnih razlogov na dan 2. julija. Ob enem naproša vsa okoliška društva, da na ta dan ne prirejajo svojih prireditev, da bo 2. julij rezerviran za Predoslje.

SMLEDNIK

Loterija. Podružnica „Sadjarskega in vrtarskega društva“ v Smledniku priredi dne 16. julija veliko efektno loterijo. Zato prosimo vsa sosednja društva, da na ta dan ne prirejajo svojih prireditev, občinstvo pa že sedaj opozarjamo na to loterijo.

NAKLO

Zahvala. „Prostovoljno gasilska četa“ v Naklem se najlepše in najpristrčneje zahvaljuje vsem, ki so na kakršenkoli način sodelovali pri blagoslovitvi gasilskega doma in pripomogli k tako lepemu uspehu.

Vsi na čebelarstvo veselico

ki se vrši v nedeljo, dne 11. junija 1939. — Začetek ob 3. uri popoldne na vrtu g. Graizerja na Primskovem. Vstopnine ni.

Navodila udeležencem I. delavskega tabora

Kranj 2. junija 1939.

Udeležence I. delavskega tabora iz Kranja in okolice prosimo, da upoštevajo naslednja navodila. V prvi vrsti si vsi preskrbite članke izkaznice, če jih še nimate. Dobe se v pisarni ZZD v hotelu „Jelen“. Le na pogladi teh izkaznic boste mogli kupiti četrtinske vozovnice za vožnjo z vlakom v Ljubljano. Na postaji v Kranju zatevajte legitimacijo za četrtinsko vožnjo v Ljubljano in polovično karto. Ta železniška legitimacija bo s polovično vozno karto veljala din 7.25. Legitimacijo boste v Ljubljani oddali rediteljem, da bodo oskrbeli žig železniške postaje, kar te pa shranite, ker bodo služile za brezplačen povratek domov. V vlak bodo imeli vstop le oni, ki bodo imeli izkaznice. Prav tako boste dobili na postaji pred odhodom vlaka znake za majhno odškodnino proti izkaznici. V sprevod, kot pravtako v dvorano v „Unionu“ bodo imeli dostop le oni, ki bodo imeli znake. Skušajte si po možnosti nabaviti železniške legitimacije in vozne karte že v soboto. Na postaji v Kranju se zberemo v nedeljo zjutraj od 6. do pol 7. ure. Za kranjske udeležence bo rezerviranih 6 vagonov, večje skupine bodo dobile svoj vagon, za udeležence iz Trziča pa 4 vagoni. Bodite vsi točni, disciplinirani, držite red in upoštevajte navodila rediteljev. Ko pridemo v Ljubljano, se bo takoj formaliziral izpred postaje sprevod v sledečem redu: 1) skupina narodnih noš, 2) godba, 3) skupina Trzič, 4) prvi del tekstilnega delavstva, 5) skupina Predoslje, 6) druga skupina tekstilnega delavstva, 7) lesno delavstvo, 8) razno.

Tržič 1. junija 1939.

V nedeljo, dne 4. junija se vrši v Ljubljani veličastna manifestacija slovenskega katoliškega delavstva. Vendar to ni praznik samo za delavca, ampak praznik vsega našega slovenskega naroda, kateri brez kmeta in delavca ne pomeni ničesar. Zato je k tej slavnosti pritegnjena in tudi dolžna sodelovati vsa slovenska javnost. Vsemu narodu, kakor tudi našim žužnim bratom, kateri bodo prihiteli v nedeljo v Ljubljano pa mora pokazati in bo pokazal naš Tržič s svojo udeležbo, da je eden med prvimi, ki živi od delavskih rok in žuljev. V veličastnem sprevodu bodo naši delavci iz posameznih obratov v svojih delavnih oblekah predstavili svetu naše delo s krasnimi simboli tržiških strok. Njim se pridružijo ostali udeleženci, kateri žive posredno ali neposredno od delavskih rok, moški in ženske v narodnih nošah, fantje v zelenih kravatih, dekleta v dečvah itd. Kdo bi se mogel ustavljati skušnjavi, da se ne pridruži temu pisanemu cvetu Trziča. K čim večji udeležbi bo pripomoglo tudi dejstvo, da imamo ugodnost, kakršno delavstvo za svoje prireditve še

Gostije fotografiram

pozno zvečer ob nedeljah in praznikih le proti prejšnjemu naročilu, sicer je takrat atelje že zaprt.

FOTO JUG - KRANJ

ni imelo, namreč četrtinsko vožnjo. Ker pa je treba v svrhu četrtinske vožnje za vsakega udeleženca napraviti izkaznico, zato pozivamo vse udeležence, da se prijavijo do sobote zvečer, kdor tega ni storil že med tednom. Vozna karta, izkaznica in znak, stane maleukostno ceno din 12.—, katere je treba plačati pri prijavi. Odhod je skupen v nedeljo s prvim vlakom, vrne se pa vsak kadar hoče. Prijave sprejema Sl. Prešern, Mestni dom. Zamudniki pohitite!

Romanje k sv. Emi

Do 12. junija je zadnji čas, da se prijavite za romanje na grob slovenske svetnice sv. Eme v Krko na Koroško. Romanje se vrši 28. in 29. junija in pojde skozi najlepše in najpomembnejše koroške kraje. Celotni stroški (vstevši tudi preprosto hrano in stanovanje na slami) znašajo le 145.— din; za prenošiče na postelji se doplača 18.— din, za boljše hrano pa 25.— oz. 35.— din. Prijave sprejema ravnateljstvo salezijanskega zavoda na Rakovniku, Ljubljana.

Štedilniki, navadni in elektrovarjeni
R. FLORJANČIČ kjučavničar KRANJ

Iz pisarne OKZ

V pritličju hotela „Jelen“ se je otvorila skupna pisarna stanovskih organizacij. Tam ima tudi svojo pisarno okrajna kmečka zveza. Odprta je vsak dan od 8 do 12 ure ter od 5 do 6 ure zvečer. Funkcionarje OKZ pa se more dobiti v pisarni redoma le v ponedeljkih. Poleg OKZ ima istotam tudi prostor Zveza živinorejskih zadrug v Kranju.

Zelja kmetov, da bi se osnovala stanovska pisarna v Kranju je s tem izpolnjena in se bodo sedaj lahko v to pisarno za nasvete in navodila zatekali vsi kmetje v svojih stanovskih potrebah. Kmetje posečajte pridno našo pisarno. Vse krajevne organizacije bodo sedaj svoja poročila lahko oddale kar v ponedeljkih v naši pisarni in ne bo treba plačevati poštnine. V katerih urah bodo na razpolago odgovorni funkcionarji, se bo naznanilo naknadno. Bodo pa tu na razpolago narodni poslanec g. Brodar, načelnik Zveze živ. zadrug g. Burgar ter načelnik Okrajne kmečke zveze g. Ovsenik, da se bodo v vseh zadevah z navedenimi gg. naši ljudje mogli nemoteno pogovoriti.

FILM

Popravek. Z ozirom na našo notico v zadnji številki „Gorenjca“ pod naslovom: „Film“ pripominjamo, da smo bili napačno informirani in zato ta notica ne odgovarja resnici. Oba navedena filma sta se v Kranju že predvajala in sicer film: „Krik vzhoda“ v kinu „Talijsa“, film „Mali polkovnik“ pa v kinu „Narodni dom“. Radi priznavamo, da oba navedena kina tudi skrbita za dobre in kvalitetne filme. Najlepše bi bilo, da se vsa tri kino-podjetja zedinijo in nam pošiljajo v objavo svoje nedeljske programe.

Kino „Smartinski dom“ v Smartnem pri Kranju predvaja v soboto zvečer ter v nedeljo popoldne in zvečer zopet dvojni program: „Robinson Cruse“ najnovejši in najboljši film romantične zgodbe o Robinsonu, ki se predvaja premierno za Slovenijo; drugi film pa je „Beštija“ v glavni vlogi Fr. March.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0.50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKŠ, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Več šivalnih strojev rabljenih po zelo nizki ceni prodam. Poizve se Cojzova 18, Kranj

Hišo kupim eno ali dvostanovanjsko za ceno din 30.000 v bližini Kranja. Plačam v gotovini. Naslov v upravi lista.

Službo išče žagar na venecijalki sekolorist vajen dela transmisije vodnih koles in mlinškega orodja v splošnem. Nastop z julijem, okoliš Jezersko, Tržič Radovljica. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Odda se soba gospodu ali gospodični s preskrbo hrane, št. 41 na Planini. Kranj.

Kolesa, nova in rabljena kupite ugodno le pri Julij Zevnik, Stražišče na „Gašteju“.

Eno sobno stanovanje s kuhinjo in pritliklami se takoj odda. Kranj, Cojzova cesta 4.

Odda se soba kompletno opremljena z 2 posteljama s 1. julijem. Poizve se v upravi lista.

Stanovanje dveh sob in predsoba išče mirna stranka brez otrok za takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Globok, dobro ohranjen otroški voziček ugodno na prodaj. Naslov v upravi lista.

Prodajam stavbno parcelo na Klancu 1200 m². Naslov v upravi lista.

HelioLux lampa za obsevanje se poceni prodaja. Istotam se prodaja zaradi pomanjkanja prestora salonska oprava črna z bogato vlogo bisernice. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Košnjo seno in otave bom prodajal v Čirčičah na praznik, dne 8. t. m. ob 4. uri popoldne. Prodalo se bode 6 parcel. Gorjanc Franc, Kranj.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

OD 3. — 12. JUNIJA 1939.
(45 RAZSTAVNA PRIREDITEV)

600 razstavljalcev iz 12 držav. — Najraznovrstnejše blago. — Posebne razstave: Pohišstvo, avtomobili, narodne vezenine.

Polovična vozna na železnici. — Pri postajni blagajni kupite rumeno žel. izkaznico za din 2.—.

ŽREBANJE VSTOPNIC
za dobitke v vrednosti din 100.000.—.

Ako imate kurja očesa in se Vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer Vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.—. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker Vam za malo denarja strokovnjako popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani - Frankopanska ulica 11.

Prvoobhajance

pridem fotografirat na dom po znižani ceni.

FOTO JUG - KRANJ

Vidovdanska o. 6

Mestni stavbenik

PAVEL BREN

Kranj, Jenkova 5.

Prevzema in projektira načrte, statične proračune, gradi vse talne in podtalne zgradbe kakor: delavske hiše, tovarne, vodne in parne žage, mline, opekarnice, najmodernejše vile itd. itd. solidno in po zmerni ceni. - Prevzema gradbeno vodstvo, daje tehnične nasvete, vodi privatne in sodne cenitve. Vsem cenj. naročnikom se najtopleje priporoča.

Mimica Zagorska:

19

Marija Taborska

(Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

(Dalje.)

Starešina se je zahvalil hišnemu očetu za bogato doto. Seveda je pristavil, da je Ožbaltovo posestvo take dote tudi vredno, s čemer se je Vilibald močno prikupil. Nevesta Micka se je poslovala zelo težko od matere in zapustila rodni krov z neko težko slutnjo in žalostjo.

„Bog obvaruj to hišo in vse, ki prebivajo v njej,“ je rekel vsakdo, ko je prestopil hišni prag ob slovesu.

Vozovi so zadržali. Po beli poti, ki je vodila do mogočnega Vilibaldovega dvora, sta se vozila skupaj stari Ožbalt in Vilibald, obema so ustne kar same lezle v nasmeh.

„Dva dni naj še traja svatba,“ je želel Ožbalt.

„Prav tako,“ je menil Vilibald. „Daljša ko je svadba, večja je sreča v zakonu,“ in oba sta se teh besed spomnila iz mladih let, ko so jim to povedali še stari očanci.

V cerkvi na Taboru, pred oltarjem Marije Sedemzaloosti je župnik poročil Tita in Micko. Ko so se vračali po bregu navzdol, je Micki zdrsil poročni prstan z roke. Iskali so ga in iskali, toda prstana ni bilo.

„Nesreča bo, nesreča!“ so s strahom zašepetali svatje.

Tudi Micka je postala vsa nesrečna, ozirala se je na Tita, ki je bil prav tako preplašen. Vilibald pa je odvezal možnjo in vzel iz nje ženin poročni prstan.

„Kaj bi?“ je v zadregi zamahnil z roko in prikril nemir, ki se ga je lotil. „Morda ti bo tudi ta prav.“

Zares, materin prstan se je dobro prilegal Mickinemu prstancu in vsi so se tedaj oddahnili. Odsli so v Begunje, kjer je bila še dva dni mogočna svadba, kakršne še ni

pomnil najstarejši rod Begunječanov. Ko so se svatje poslavljali je še rekel zaskrbljeni Pankrac Vilibald:

„Ne bo je, sreče in je ne bo, ker je prstan izgubila!“

Teža te temne slutnje je tedaj z vso težo legla tudi na dušo mogočnega svobodnjaka župana Vilibalda, čeprav po svoji naravi ni bil nikdar praznoveren.

*

Ko sta se Vilibald in Martin vrnila s svatbe, je bilo doma vse narobe. Dekle so stale pri gospodinjini v zgornji hiši, hlapec Ambrož je pa baš sedel konja.

„Oha, Ambrož, kam pa?“ ga je pobaral Vilibald.

„Hvala Bogu, gospodar, da ste prišli. Pravkar sem mislil iti v Begunje po vaju. Pravi čas sta še prišla.“

„Kaj pa je?“ je nestrpno spraševal gospodar.

„I, mati bo najbrže umrla...“

„Marijana? Oool!“ je zastokal Vilibald, nekaj ga je krčevito zgrabilo za srce, Martina je zagrabil za rokav in boljil vanj. „Martin ali si slišal? Glej, to je pomenilo, ker ker je Micka izgubila prstan!“

„Moj Bog! oče, od svadbe k smrti,“ je tožil sin in bled je bil.

„Pojdiva pogledat v zgornjo hišo, morda bova še živo dobila. Ali je zelo hudo, Ambrož?“ skoro jokaje, šepetaje srašuje mogočni svobodnjak, kakršnega hišni posli do sedaj še nikdar niso videli.

„Stopiva vendar, Martin!“

Tekla sta v hišo, kjer je bilo še od svadbe vse v neredu. Nista utegnili sleči praznje sukne, ne odtrgati prišitega svatovskega pušljca, kakršna sta bila, taka sta vstopila.

Vilibaldova žena je ležala na postelji in bleda. Ob njej so stale deklet in sosed, nobena bližnici ni vedela pomagati. Blodne oči so ji zrle nekam v prazno, težko je hropla in govorila.

„Ali vidite, tam doli gredo!“

„Kdo Marijana?“ je pritanje kriknil Vilibald.

Zena ni spoznala vpraševalca, vendar je odgovarjala: „Turki, Turki! Glej, prav tisti veliki janičar je prvi! To je tisti, ool! Ali ni to moj brat, moj edini brat? Poznam ga, orlovski nos ima, kakor ga je imel oče! Miklavž! Miklavž!“

„Ugrabljenega brata vidi! Predsmrtna prikazen,“ so šepetale ženske in se umikale.

„Vilibald, prevideli so jo že,“ je šepnila sosedica gospodarju. „Ze včeraj. Takoj potem se je onesvestila.“

„Hvala Bogu,“ je vzdihnil Vilibald in je komaj zadrževal solze.

Martin je prijel mater za roko in jo strelal.

„Mati! Mati! Ali me poznate? Jaz sem, Martin.“

„Martin? Martin? Ne poznam te. —“

„Mati, ali ne poznaš svojega sina?“

„Sina? Mar imam tudi sina? Saj nimam nikogar, vedno sem sama. Aha, Micka, kje je Micka?“

„Cisto brez zavesti je,“ je vzdihnil Martin. „Oče, od svatbe k pogrebu, to je strašno!“

„Kar moliti začnimo,“ je rekla sosedica. Poklekli so in molili. Sosedin pojčič glas je odmeval po zgornji hiši.

Molimo za dušo Marijanino; kakor za vse duše je Jezus tudi za njo krvavi pot potil.“

Vsi so odgovarjali v zboru:

„Njene duše naj se usmili njena sveta patrona in naj prosí zanj pri Bogu, di ji bo usmiljen sodnik.“

Martin si je grizel ustnice, jokal pa le ni. Vilibald pa so začele iz črnih oči drseti solze, polzele so mu po licu in močile belo, prazno gledale trdega gospodarja, še sosed in deklet so začudeno gledale trdega gospodarja, še Martin se je nekajkrat ozrl nanj. Vilibald pa ni gledal na sosede, molil je in ni vedel, kaj moliti.

„Molimo za dušo Marijanino, kakor za vse duše, ki je Jezus tudi za njeno dušo težki križ nesel.“ —

„Njene duše naj se usmili njena sveta patrona in naj prosí zanj pri Bogu, da ji bo milostljiv sodnik.“

(Nadajevanje.)